

Memorie van Antwoord 49/13 D

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 20 september 2013

Onderwerp

Beleid ondergrond –visie op het benutten van de potenties in de ondergrond.

Datum

10 september 2013

Documentnummer

3467389

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Op 30 augustus 2013 sprak u in de commissie Ecologie en Ruimte over de visie op het benutten van de potenties in de ondergrond. U hebt toen vragen gesteld. In deze Memorie van Antwoord beantwoorden wij uw vragen.

Algemene vragen over het Statenvoorstel

1. U heeft gevraagd om een verheldering van de richtinggevende principes (oa. niet strijdig met elkaar).

Reactie: Op basis van vraag 1 en 2 hebben wij de visie verduidelijkt. De onderstaande tekst vervangt de tekst op pg 4-5 van Statenvoorstel 49/13A:

“Visie op het benutten van potenties in de ondergrond

Uitgangspunt van de provinciale visie is een duurzame benutting van de ondergrond¹, een aantrekkelijke, schone, gezonde en veilige woon- en leefomgeving, een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven, en de bescherming van de drinkwaterbelangen². Dit betekent dat de benutting van de ondergrond mogelijk is mits de activiteit past binnen het reguliere provinciaal beleid.

De visie van Brabant voor benutting van potenties in de ondergrond vertaalt zich in de volgende randvoorwaarden:

- uitvoering is schoon en veilig; (milieuhygiënisch- en maatschappelijk verantwoorde risico's) en

¹ Bron: Provinciaal Milieu Plan

² Bron: Stuurvisie Ruimtelijke Ordening

• is ruimtelijke inpasbaar
en de volgende richtinggevende principes³ om duurzaam benutten van potenties in de ondergrond te borgen:

- Beschermen van grondwater, natuur en landschap, archeologische, cultuurhistorische en aardkundige waarden etc . gaat boven benutten;
- hernieuwbare bronnen (grondwater, warmte) gaan boven bronnen voor eenmalig gebruik (delfstoffen, permanente opslag);
- benutten van de ondergrond ten behoeve van duurzaamheidsdoelen (activiteiten die een bijdrage leveren aan de reductie van CO2 tbv. klimaatdoelstellingen en doelstellingen voor duurzame energie)gaat voor economisch gewin;
- tijdelijke opslag voor definitieve opslag.

Datum

10 september 2013

Documentnummer

3467389

De randvoorwaarden én richtinggevende principes zijn van toepassing op activiteiten in de ondergrond, waarbij geldt dat de activiteiten naast elkaar ontplooid kunnen worden, tenzij deze strijdig zijn met elkaar. Hierdoor is het mogelijk, dat de potenties van de ondergrond gelijktijdig kunnen worden benut, als zij elkaar niet ‘schaden’.

Op basis van deze randvoorwaarden en richtinggevende principes en de huidig bekende potenties in de ondergrond in Brabant zijn we tot een voorkeursvolgorde gekomen.

De voorkeursvolgorde:

- 1 geeft richting aan de discussie over benutting van de ondergrond en de mate van acceptatie in Brabant op basis van het huidige beleid;
- 2 biedt ondersteuning bij een keuze tussen concurrerende activiteiten voor benutting van de ondergrond en sluit gelijktijdige activiteiten die elkaar niet schaden in de ondergrond niet uit.
- 3 kan gebruikt worden bij de beoordeling van initiatieven en advisering over vergunningaanvragen voor activiteiten in de ondergrond door het Rijk.
- 4 de voorkeursvolgorde en de visie op de benutting van de ondergrond biedt een onderhandelingspositie naar het Rijk in STRONG,

Voor het benutten van de potenties komen we daarmee tot de volgende voorkeursvolgorde, waarbij 1 het meest acceptabel en aanvaardbaar is en 10 volledig niet acceptabel en aanvaardbaar:

- 1 Benutten grondwater als drinkwater

³ Afgeleid van duurzaamheidsagenda Telos

- 2 Benutten grondwater voor overige doelen (industriële winningen voor menselijke consumptie (bv. conserven en bier) en ander hoogwaardig gebruik (high-techbedrijven),
- 3 Benutten voor Koude Warmte Opslag (KWO) gesloten en open systemen)
- 4 Benutten voor geothermie (warmtewinning),
- 5 Benutten voor ultra diepe geothermie (opwekking elektriciteit),
- 6 Benutten voor delfstoffenwinning (bv conventioneel olie en aardgas),
- 7 Benutten voor opslag gas (aardgas),
- 8 Benutten voor onconventionele delfstoffenwinning (bv. schaliegas),
- 9 Benutten voor opslag van afvalstoffen (bv CO₂, brijn ⁴),
- 10 Benutten voor opslag gevaarlijke afvalstoffen (bv radioactief afval).

Datum

10 september 2013

Documentnummer

3467389

In deze ‘voorkeursvolgorde’ staan alle mogelijkheden voor benutting van potenties in de ondergrond in feite nog open. Uitzondering hierop is de benutting voor opslag van radioactief afval, hierover heeft PS een standpunt ingenomen⁵. Voor benutting van schaliegas kan naar aanleiding van de uitkomsten van verschillende lopende onderzoeken nog een standpunt worden ingenomen.

De voorkeursvolgorde ’ geeft richting aan wat de provincie onder randvoorwaarden acceptabel en aanvaardbaar vindt maar vereist per concreet initiatief altijd maatwerk op locatieniveau.”

2. U heeft gevraagd om de ‘ladder’ tekstueel aan te passen om te kunnen dienen als leidraad voor afweging per casus.

Reactie: Wij hebben deze tekstuele aanpassing gedaan, wij verwijzen u naar het antwoord op vraag 1.

3. U heeft gevraagd de mogelijkheid tot het uitsluiten van delfstoffenwinning door het instellen van een 100 jaarszone nader te bezien

Reactie: Wij verwijzen u naar het antwoord op vraag 5.

4. U heeft gevraagd om nadere informatie over de booractiviteiten in Waalwijk (tussen 1999 en 2001)

Reactie: de beantwoording van deze vraag vraagt meer tijd, wij zullen u zo spoedig mogelijk informeren.

5. U heeft gevraagd de juridische (on) mogelijkheden tot verdediging van provinciale belangen en de daaraan gekoppelde

4 Brijn is afvalwater dat ontstaat bij het zuiveren van zilt water door omgekeerde osmose of ionenwisselaars. Na het zuiveren resteert water met een hoog gehalte aan zouten. Dit afvalwater wordt brijn genoemd.

5 In een motie spreekt PS zich uit tegen ondergrondse opslag van radioactief afval in Brabant.

doorzettingskracht via het ruimtelijk- en het milieuspoor nader in beeld te brengen

Reactie: Uit ons onderzoek naar de mogelijkheden provinciale belangen te verdedigen via het ruimtelijk- en milieuspoor, blijkt het volgende:

- De Verordening ruimte (Vr) laat nu al in vrijwel geheel Noord-Brabant de schaliegaswinning niet toe. Op enkele grotere bedrijventerreinen is de winning in beginsel wel mogelijk maar zal de gemeente nog de afweging moeten maken om het bestemmingsplan te wijzigen. In die procedure kan het provinciale belang (bij voorbeeld grondwaterbescherming) worden ingebracht.
- De Provinciale milieuverordening (PMV) verbiedt nu schaliegasboringen, maar alleen in de beschermingszones voor winningen die bestemd zijn voor menselijke consumptie. Uitbreiding van die zones om de schaliegaswinning tegen te houden zou tot belemmeringen en kostenverhoging voor bedrijven en andere activiteiten leiden. Door het instellen van specifieke zones waarin alleen schaliegaswinning wordt verboden, kan dit ondervangen worden (zie het Gelderse voorbeeld hierna).
- In Gelderland is in de ontwerp-Omgevingsvisie en de ontwerp-Omgevingsverordening een 1000-jaars zone (niet: 100-jaars!) opgenomen rondom drinkwaterwinningen. Die beslaan een groot deel van Gelderland, maar niet de gehele provincie. In die zones is winning van alle fossiele brandstoffen verboden. Instellen van dergelijke zones in Noord-Brabant geeft geen aanvullende ruimtelijke bescherming, omdat via de Vr het oprichten van installaties voor schaliegaswinning al in een groter gebied is verboden dan wat Gelderland nu regelt.
- Door het instellen van 1000-jaarszones in de PMV, naar Gelders voorbeeld, kan een specifiek verbod op winning van schaliegas ingesteld worden. Hier kan een duidelijk politiek signaal van uitgaan. De juridische effectiviteit van de bescherming verbetert er echter niet wezenlijk door, gelet op wat al via de Vr is geregeld.
- De Vr bindt alleen de gemeenten, maar niet het rijk. De PMV kan activiteiten zoals schaliegasboringen wel verbieden, maar de PMV kan terzijde geschoven worden. De minister kan daarvoor de Rijkscoördinatieregeling inzetten. Ook kan de minister de provincie verder buiten spel zetten met de Crisis- en herstelwet. Bescherming via provinciale regelgeving, zowel via het ruimtelijk spoor als via het milieuspoor, kan schaliegasboringen verbieden, maar niet tegenhouden indien de minister zijn doorzettingsmacht gebruikt.

De eindconclusie is dat er wel juridische mogelijkheden zijn om schaliegaswinning in provinciale regelgeving te verbieden, maar dat deze verboden geen stand houden indien de minister schaliegaswinning wil doorzetten. Het effect van zo'n verbod is wel dat de minister de provincie nadrukkelijker terzijde moet schuiven, naarmate het verbod explicieter is vastgelegd.

Datum

10 september 2013

Documentnummer

3467389

Datum

10 september 2013

Documentnummer

3467389

6. U heeft gevraagd nader in te gaan op de gemiste onderdelen als kabels (buis en transportleidingen en koude- en warmte opslag).

Reactie: Koude- en warmte opslag evenals ‘industriële winningen’ zijn toegevoegd aan de voorkeursvolgorde voor de benutting van de ondergrond, hiervoor verwijzen wij naar het Statenvoorstel in de bijlage.(zie beantwoording vraag 1 en2)

Voor de ruimtelijke reservering en bescherming van ondergrondse buis- en transportleidingen zijn afspraken gemaakt met het Rijk in het kader van de Structuurvisie buisleidingen. Waar nodig heeft het Rijk de doorwerking van de buisleidingen en beschermingszones in het provinciaal beleid geregeld via het besluit Algemene regels ruimtelijke ordening. Daarnaast betreft de visie de benutting van de potenties van de diepe ondergrond. Daarom is de ondergrondse infrastructuur (die over het algemeen relatief ondiep is gelegen (ondieper dan 100-mv) als activiteit in deze visie niet relevant.

7. U heeft gevraagd in te gaan op het na een of twee jaar evalueren van de toepassing van de visie.

Wij zeggen toe om een evaluatie uit te voeren op de betekenis van de visie voor de besluitvorming met betrekking tot activiteiten in de ondergrond en de doorwerking in het provinciale beleid. Wij geven er de voorkeur aan om dit op te nemen in de reguliere beleidscyclus bijvoorbeeld in het kader van het Provinciaal Milieuplan. Het College zal u hierover proactief blijven informeren.

Bijlagen:

geen

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
de voorzitter

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. W.G.H.M. Rutten

Auteur: A.L. Visser-Grijp, AVisser@brabant.nl, toestel (06) 18 30 32 58
Ecologie/Bureau Bodem